

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/153107,Naszym-zadaniem-jest-opowiadanie-mlodym-ludziom-o-przeszlosci-wywiad-z-Adamem-Lichota.html>
19.04.2024, 20:11

„Naszym zadaniem jest opowiadanie młodym ludziom o przeszłości...” - wywiad z Adamem Lichotą, laureatem Nagrody im. Grażyny Langowskiej

Czy łatwo jest być nauczycielem historii w czasach, w których wśród wielu uczniów panuje przekonanie o tym, że historia jest trudna, nudna i bezużyteczna?

Jestem przekonany, że nauczanie historii zawsze nastroczało sporo problemów. Wszak naszym zadaniem jest opowiadanie młodym ludziom o przeszłości, a młodzież zawsze z większym zaangażowaniem przeżywa teraźniejszość, planuje przyszłość, niż rozważa przeszłość. Zmienia się tak szybko jak świat zmienia się wokół niej. Więc to może my zostajemy w tyle i nie opowiadamy historii w taki sposób jaki skutecznie dotrze do młodego pokolenia? Może nie zawsze korzystamy z odpowiednich środków by trafić do świadomości młodych ludzi?

Adam Lichota. Fot. Tomasz Krufczyk

Aby zainteresować młodzież historią zawsze poszukuję możliwości odniesienia do czasów teraźniejszych lub bliskich młodemu pokoleniu. Staram się trafić do ich uczuć, by zrozumieli co mogli odczuwać osoby uczestniczące w konkretnych wydarzeniach historycznych. W wielu przypadkach to działa.

Szkoły w których uczysz posiadają bogatą tradycję patriotyczną. Czy mógłbyś opowiedzieć o osobach z nią związanych w przeszłości? Czy to w jakiś sposób wpłynęło na Twoją aktywną postawę i podejmowane inicjatywy?

Uczę w dwóch placówkach, które czują mocny związek z przedwojenną historią prestiżowego klasycznego Gimnazjum im. Odrowążów. Zespół Szkół Technicznych nr 2 im. Mariana Batko w Chorzowie, zajmuje budynek dawnego gimnazjum, z kolei Uniwersyteckie I Liceum Ogólnokształcące im. Juliusza Słowackiego mieszczące się dziś w budynku przedwojennej niemieckiej szkoły, uważa się za spadkobiercę tradycji zlikwidowanej przez

hitlerowców szkoły. Do tego gimnazjum chodził mój dziadek, Antoni Grosman. Tu pracowali wybitni profesorowie Marian Batko i Alfons Zgrzebniok. Pierwszy, zaangażowany w czasie II wojny światowej w tajne nauczanie, ofiara Auschwitz, drugi to bohater narodowy, główny komendant POW Górnego Śląska, naczelny dowódca I powstania śląskiego i jeden z dowódców III powstania śląskiego. Zawsze oglądając świadectwa zachowane po moim dziadku zastanawiałem się czy gdzieś nie widnieje podpis wspomnianych profesorów lub czy dziadek miał styczność z nimi podczas szkolnej nauki w Gimnazjum im. Odrowążów. Zastanawiałem się również, czy znał ucznia gimnazjum Jana Machę, późniejszego księdza, ściętego na gilotynie przez Niemców w czasie wojny za działalność charytatywną wśród osób traktowanych przez nazistów jako wrogów. 20 listopada 2021 r. ma zostać beatyfikowany. Chodząc po szkolnych korytarzach Zespołu Szkół Technicznych im. Mariana Batko najpierw jako uczeń, następnie jako nauczyciel historii, rosła we mnie olbrzymia potrzeba pielęgnowania pamięci o tych niezwykłych postaciach. Moja pierwsza inicjatywa, stworzenia uczniowskiego przedstawienia wyrastała z chęci opowiedzenia tragicznej historii chorzowskiego profesora gimnazjum Mariana Batki w KL Auschwitz. Przedstawienie uświetniło m.in. XXII Dni Pamięci i Pokoju, stając się okazją do wzruszeń i zadumy. W ślad za tym pojawił się pomysł poświęcenia szkolnej auli Słudze Bożemu ks. Janowi Masze. Ale zdaję sobie sprawę, że wielu wybitnych absolwentów moich szkół czeka na powrót do zbiorowej pamięci, a nawet na upamiętnienie.

Organizujesz wiele wartościowych projektów łączących aktywność sportową z historią. Osobiście mogłem się o tym przekonać, ponieważ w wielu z nich współpracowałeś z Instytutem Pamięci Narodowej. Każdy z nich jest inny i posiada inne przesłanie. Który uważasz jednak za najważniejszy z perspektywy kształtowania postaw obywatelskich i patriotycznych u młodzieży?

Do każdego projektu jestem bardzo przywiązany. Escape room – „Tajemnica zamknięta w słoikach”, poświęcony heroicznej postawie Ireny Sendlerowej, realizowany był w roku jej dedykowanym przez Sejm RP. Z kolei inicjatywy poświęcone Marianowi Batko przypadały na okrągłe rocznice upamiętniające jego śmierć w Auschwitz. Projekty związane z ks. Janem Machą zrealizowaliśmy zanim zapadła decyzja o jego beatyfikacji. Chorzowski Rajd Rowerowy upamiętnia pierwszy transport do Auschwitz i związany jest z obchodami 14 czerwca – Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady. Jednak chyba największą wyjątkowością, pewnie ze względu na ogrom projektu, odznacza się Bieg Pamięci ze Światłem Pokoju upamiętniający marsz śmierci z Oświęcimia do Gliwic. Początkowo miała to być niewielka inicjatywa szkolna, organizowana we współpracy z pełnomocnikiem Komendanta Wojewódzkiego Policji w Katowicach ds. Ochrony Praw Człowieka. Dziś to projekt wojewódzki, w którym angażujemy młodzież z kilkunastu szkół i instytucji z całego Śląska. Od 2020 r. w projekt angażuje się katowicki oddział Instytutu Pamięci Narodowej. Potencjał tego projektu jest ogromny. Poszerzamy go co roku, tak więc obok biegu sztafetowego, czy konferencji popularno-naukowej, w planach pojawiło się zaproszenie młodzieży z innych stron Polski i

zza granicy. To nieprawdopodobne jak wiele szkół, instytucji i samorządów wsparło nas przy realizacji projektu. Najcenniejsze jest to, że dzięki temu projektowi udaje nam się budować most porozumienia i zrozumienia między młodzieżą, a starszym pokoleniem. Młodzież, nawiązując kontakt z więźniami oświęcimskimi lub ich rodzinami uświadamia sobie jak ważna jest pamięć o wydarzeniach historycznych, ale nie dla samych wydarzeń, lecz dla ludzi którzy tymi wydarzeniami zostali bezpośrednio lub pośrednio dotknięci.

Organizacja przedstawionych projektów to zawsze współpraca i zaangażowanie wielu osób i instytucji. Mocno pragnę podziękować koleżance, pani Aleksandrze Zdaniewicz i dyrekcji Zespołu Szkół Technicznych nr 2 im. Mariana Batko, za ich otwartość, zaangażowanie i pomoc. Także wsparcie ze strony dyrekcji Uniwersyteckiego I Liceum Ogólnokształcącego im. Juliusza Słowackiego w ostatnich projektach okazało się bardzo pomocne. Duże znaczenie ma otwartość i zaangażowanie katowickiego oddziału Instytutu Pamięci Narodowej, któremu zawdzięczamy imponujący rozmach naszych ostatnich projektów, co jest zauważalne przez uczestników.

Jakie są plany nauczyciela historii Adama Lichoty w kwestii projektów historycznych na najbliższe lata?

Pracujemy nad kontynuacją i rozbudową projektu Bieg Pamięci ze Światłem Pokoju. Będę wraz z moim zespołem starać się rozwijać inicjatywę rajdu rowerowego upamiętniającego pierwszy transport do Auschwitz. Staramy się w tej chwili przygotować do zbliżających się uroczystości beatyfikacyjnych ks. Jana Machy i również w sposób sportowo - edukacyjny przypomnieć i rozpowszechnić tego zapomnianego absolwenta naszej szkoły. Pozostało jeszcze wiele wydarzeń historycznych, które warto młodzieży przybliżyć. Z pewnością jednym z nich jest Tragedia Górnośląska z 1945 r. Są wydarzenia związane z powstaniem śląskimi, z wydarzeniami tworzenia pierwszych niezależnych związków zawodowych, stanem wojennym czy z rokiem 1989. Mocno w pamięci zapadł mi wywiad z panią Barbarą Wojnarowską-Gautier, więźniarką KL Auschwitz. Pani Barbara zaapelowała, by droga pierwszego transportu więźniów z Tarnowa do Auschwitz w dniu 14 czerwca każdego roku była usłana polskimi flagami, w hołdzie polskim ofiarom hitlerowskich obozów. Chcę zrealizować marzenie pani Barbary, przynajmniej w symbolicznym wymiarze.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiał Ryszard Mozgol, naczelnik OBEN IPN Katowice